International Journal of Turkish Education and Training
Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi
Sayı/Volume: 1
Yıl/Years 1
ISSN:

# Değerlendirme Kuramı Açısından Türkler ve Türkçe
# Turkish Language and Turkish People from the Perspective of Appraisal Theory

Nazlı Baykal[1]

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'ye lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim almak amacıyla gelmiş, derslerini Türkçe takip etmek zorunda olan yabancı öğrencilerin, üniversitelerin Türk dili Uygulama ve Araştırma Merkezleri'nde verilen Türkçe Hazırlık eğitimi ile ilgili değerlendirmelerini Martin ve White'ın (2005) Değerlendirme Kuramı çerçevesinde sunmaktır. Çalışmada Değerlendirme Kuramının tutum ulamı ve alt ulamlarından duygulanım, yargılama ve ölçme değerlendirme verilerin incelenmesinde temel alınmıştır. Çalışmaya 19-26 yaş aralığında, Süleyman Demirel Üniversitesi'nde öğrenim gören 28 yabancı uyruklu öğrenci katılmıştır. Deneklerle yarı yapılandırılmış sözlü görüşmeler yapılmış ve Martin ve White (2005) değerlendirme kuramının tutum ulamına göre verilerin çözümlenmesi yapılmıştır. Bu çözümlemeye göre en çok ölçme ve değerlendirme alt ulamında Türkçe hazırlık eğitimiyle ilintili değerlendirmeler yapılmıştır. Denekler, yaptıkları değerlendirmelerde, dil aracılığıyla gerçekleştirdikleri sosyalleşme süreçleri hakkında da ipuçları vermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Değerlendirme kuramı, tutum, duygulanım, yargılama, ölçme değerlendirme

**Abstract**

The present study aims to analyze the evaluations of foreign students, living in Turkey to do their graduate and undergraduate studies, of the Turkish language preparatory programs with specific reference to the Turkish courses scheduled at Süleyman Demirel University. The evaluations were analyzed within the framework of Martin and White's (2005) Appraisal Theory. This study concentrates on the major category, attitude, and its sub-categories affect, judgement and appreciation for the linguistic decoding of the evaluations. 28 foreign students, between ages 19-26, registered to Turkish Preparatory Language Programme took part in the study. Semi-structured interviews were held with each participant and the analysis of the data was realized by means of the attitude category and sub-categories- affect, judgement, appreciation, belonging to Martin and White (2005) Appraisal Theory. Of all the evaluations concerning Turkish language teaching programmes, evaluations on the sub-category 'appreciation' out number the other evaluative categories. In close examination of the data, it is also possible to observe the language socialization processes of the participants whose main aim is to learnTurkish to be able to follow courses held in Turkish in their respective faculties

**KeyWords:** Appraisal theory, attitude, affect, judgement, appreciation

[1] Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi, e-mail: nazlibaykal@hotmail.com

## Giriş

Değerlendirici dile yönelik, Dizgeci İşlevsel Dilbilgisi geleneğinden Martin ve White'ın (2005) geliştirdiği Değerlendirme Kuramı (Appraisal Theory), Eleştirel Söylem Çözümlemesi ile metindeki 'dilsel seçenekleri sistematik biçimde çözümleyebildiği ve seçeneklerin sözkonusu metinde kullanılan stratejileri etkileyebildiği' (Oktar, 2011) için ilintilidir. Dizgeci-İşlevsel Dilbilgisi modeliyle ise Halliday'in Düşünsel, Kişilerarası ve Metinsel üst-işlevleri bağlamında metindeki anlamsal örüntüyü ortaya çıkardığı için bağlantı içindedir. Dil kullanıcılarının metinlerde belirli özneleri ve ideolojik konumlandırmaları kodlarken ve doğallaştırırken kullandıkları dilsel araçları çözümlemeyi ve yorumlamayı amaçlar (Oktar, 2011). Değerlendirme, metinsel kişilikleri kurgulamada, duruş belirtmede, değer biçmede ve kişilerarası konumlandırmada ve ilişkilerde dili kullanma biçimini araştırmayı, betimlemeyi ve açıklamayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Başka bir deyişle, değerlendirme, konuşucu/yazarın dinleyici/okuyucusuyla tutumlar/duruşları ve fikirleri paylaşmak amacıyla kullandığı araçları ayrıntılı biçimde temsilleştirerek, Dizgeci İşlevsel Dilbilgisinin kişilerarası işleviyle anlambilimsel bir bağıntıya girer (Oktar, 2011).

Bu işlev, konuşucu/okuyucu/yazarın dilin sosyal kullanımları aracılığıyla oluşturduğu kimlikle ve etkileşimde olduğu kişiler ve/veya olaylara karşı duruşu/tutumu (stance) ile ilgilenir. Değerlendirme Kuramı, olumlu ve olumsuz anlam ilişkileri içeren ve birbiriyle etkileşim halinde olan ulamlardan oluşur. Bu ulamlar, tutum/duruş (attitude), yükümlülük (engagement) ve derecelendirme (graduation) ulamlarıdır (Martin ve White, 2005: 35).

Değerlendirme araçları üç çözümleme alanını kapsamaktadır. Bu alanlardan biri metinde kodlanan tutum/davranışları (attitude) değerlendirir, bir diğeri metinde ifade edilen duygusal tepkilerin gücünü (graduation) ve son alanda metinde farklı kaynak ve kişileri ve onların birbirleriyle taraflaştırılma biçimlerini (engagement) değerlendirir (Martin ve White, 2005: 35).

Bu çalışmada değerlendirmenin kendisini odak noktası aldığımız için sadece tutum/duruş öğesi üç alt ulamı-duygulanım (affect), yargılama (judgement), ölçme ve değerlendirme (appreciation)- ile birlikte incelenecektir. Bu incelemenin konusunu, Türkiye'de lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin, aldıkları Türkçe eğitimi, eğitim veren hocalar, Türk dili ve öğrenim gördükleri süre içerisinde iletişim içinde oldukları Türkler ve Türkiye'deki yaşantı hakkındaki değerlendirmeleri

oluşturmaktadır. Değerlendirmelerin çözümlenmesinde bu üç alt ulam temel alınacaktır.

**Teorik Altyapı**

Duygulanım alt ulamı duyguların/duygusal tepkilerin değerlendirilmesi, yargılama alt ulamı sosyal normlar çerçevesinde insan davranışlarının değerlendirilmesi ve ölçme ve değerlendirme alt ulamı da estetik ilkelere ve değer sistemlerine göre nesnelerin, olayların, süreçlerin değerlendirilmesi için gerekli dilsel araçları barındırmaktadırlar. Bu alt ulamların hepsi duyguları kodlamada kullanılır ama duygulanım alt ulamı en temel değerlendirme sistemi olarak kabul edilebilir (Hunston ve Thompson, 2000: 147). Bütün alt ulamları oluşturan öbekler ve bu öbeklerin de olumlu ve olumsuz alt öbekleri vardır (Hunston ve Thompson,2000; Martin ve White, 2005).

**Duygulanım**

Bu ulam duyguların değerlendirilmesini kapsar. Değerlendirmelerin alt yapısını insan davranışlarını ve bu davranışların diğer insanlar üzerindeki duygusal yansımalarını/ etkilerini belirli bir şablona oturtmayı amaçlayan anlamsal bakış açısı oluşturmaktadır (Hunston ve Thompson, 2000:147). Martin (1997, 2000), duygulanım çözümlemelerini beş faktörü göz önüne alarak oluşturmuşlardır. Bu faktörlere göre duyguların;

- Olumlu (hoşnutluk veren) veya olumsuz (hoşnutluk vermeyen)
- Bir olaya karşı duygusal reaksiyon veya genel duygu ifadesi
- Yoğunluk derecesi
- Duygusal patlama veya bilişsel süreç
- İfade edilen duygunun gerçekleşmiş veya gerçekleşmemiş bir duruma tepki

olup/olmadığı çözümlemelerde dikkate alınmıştır (White, 2011:22).

Duygulanım değerlendirmelerinin farklı sınıflandırmaları yapılmıştır. Tablo 1'de Martin (2000) ve Martin ve White (2005)'ın sınıflandırması görülmektedir.

***Tablo 1.****Duygulanım Gerçekleşmeleri (Martin & Rose, 2003: 58), (Oktar, 2011)*

| | |
|---|---|
| **'nitelik' olarak DUYGULANIM** | |
| Katılımcıları betimleme | mutlu bir çocuk (nitem) |
| Katılımcıları nitelendirme | Çocuk mutlu[dur]. (niteleme) |
| Süreçlerin çeşidi | Çocuk mutlu bir biçimde oynuyor. (koşul) |
| **'süreç' olarak DUYGULANIM** | |
| Zihinsel duygulanım | Hediye çocuğu sevindirdi. |
| Davranışsal duygulanım | Çocuk gülümsedi. |
| **'yorum' olarak DUYGULANIM** | |
| **dilek koşul** | Maalesef, Paris'e gidemiyoruz. (kiplik belirteci) |

Tablo 2'de Cabrejas-Penuelas ve Diez-Prados (2014)'un daha kapsamlı olan sınıflandırması görülmektedir.

***Tablo 2.*** *Değerlendirme Alt Ulamları (Cabrejas-Penuelas&Diez-Prados, 2014: 165)*

| | |
|---|---|
| Duygulanım | |
| a. Mutluluk / Mutsuzluk | • Acı / Neşe<br>• Nefret/Duygusal Yakınlık |
| b. Hoşnutluk / Hoşnutsuzluk | • Bıkkınlık / İlgi<br>• Memnuniyet /Memnuniyetsizlik |
| c. Güven / Güvensizlik | • Huzurlu / Huzursuz<br>• Güven / Güvensizlik |
| d. İstek / İsteksizlik | |
| Yargılama | |
| Toplumsal Saygınlık | • Normallik<br>• Yetenek<br>• Azim / Dayanıklılık |
| Toplumsal Kabul / Onay | • Dürüstlük / Doğruluk<br>• Edep |
| Ölçme Değerlendirme | |
| a. Tepki | • Etki<br>• İçerik |
| b. Nitelik | • Denge<br>• Zorluk / Güçlük |
| c. Biçilmiş Değer | |

Bu çalışmada, Tablo 2'de verilen sınıflandırma, çalışma için toplanan verinin analizinde kullanılmıştır. Sınıflandırmanın ilk öğesi, duygulanım değerlendirmesinin kaynağıdır (değerlendirme konuşucu/okuyucunun bizzat kendisi tarafından mı, yoksa olaya dâhil olan bir başka kişi tarafından mı yapılmıştır?). Bu öbekte değerlendirmeye giren veri yoktur. Diğer bir öğe olan mutluluk öbeği ise ruhsal, hissedilen duyguların (üzüntü, kızgınlık, mutluluk, aşk vb.) ifadesini kapsar. Hoşnutluk öbeği amaçlara ulaşma/ gerçekleştirme ile duyguların değerlendirmesini içerir (merak, saygı vb.), güven öbeği ise sosyal bir varlık olmayla ilgili duyguların değerlendirmesini kapsar (Hunston ve Thompson, 2000). Penuelas ve Prados'un duygulanım alt ulamına ait değerlendirme öbeklerine eklediği diğer bir öğe de istek/isteksizlik (inclination/disinclination) öbeğidir (hevesli, istekli, ihtiyatlı, tetikte, istenmeyen vb.).

**Yargılama**

Yargılama sosyal normlar çerçevesinde insan davranışının değerlendirilmesidir. Halliday'e (1994) göre, yargılama davranışlarla ilintili duyguların önerme halleridir. Yargılama alt ulamı toplumsal saygınlık ve toplumsal kabul yargıları olarak sınıflandırılabilir. Toplumsal saygınlık öbeğinde yargıları değerlendiren üç değişken vardır.

Normallik: Kişinin sıra dışı olup olmadığı ile ilgili yargıları gösterir.

Yetenek: Kişinin güçlü olup olmadığıyla ilgili yargıları gösterir.

Azim/dayanıklılık: Kişinin ne denli kararlı olduğunu gösterir. (Oktar, 2011)

Toplumsal saygınlık öbeğinde de yargıları değerlendiren iki değişken vardır.

Dürüstlük/doğruluk: Kişiye ne kadar güven duyulabileceği ile ilgili yargıları içerir.

Edep: Kişinin ahlaklı olup olmadığıyla ilgili yargıları gösterir.

**Ölçme ve Değerlendirme**

Bu alt ulam, nesneler ve olaylarla ilgili duyguların sistemleşmiş halleridir (Hunston ve Thompson,2001:147). Ölçme ve değerlendirme alt ulamı, ürünler ve performansların nasıl değerlendirileceğine ilişkin kurallar bağlamında duyguların kurumsallaşması olarak da ele alınabilir (Martin ve Rose, 2003: 63). Ölçme değerlendirme alt ulamı üç öbek çerçevesinde değerlendirmeler yapar.

Tepki: Metnin okuyucu veya dinleyicinin ilgisini ne derece çektiği ve duygusal olarak ne derece etkilediğiyle ilgili değerlendirmeleri içerir.

Nitelik: Okuyucunun veya dinleyicinin metnin bütünselliğiyle ilgili değerlendirmelerini içerir.

Biçilmiş değer: Metinde yer alan olaylara ve nesnelere ilişkin biçilen değer veya anlamlarla ilgili değerlendirmeleri içerir.

Yargılama ve ölçme ve değerlendirme alt ulamları için Martin (2000) ve Martin ve White (2005) sınıflandırmalarıyla, Penuelos ve Prados (2014)'un değerlendirme sınıflandırması örtüşmektedir.

**Alanyazın**

Değerlendirme yaklaşımı, Avustralyalı bir grup araştırmacı tarafından, değerlendirme ve tutum/duruş belirtme diline ilişkin anlayışın geliştirilmesi amacıyla ortaya çıkarılmıştır.

Sözlü metinlerdeki değerlendirme diline ilişkin çalışmalardan birkaçı Grimes (1975), Labov (1972), Sinclair ve Coulthard (1975)'ın çalışmalarıdır. Yine öncü sayılan çalışmalardan bahsetmek gerekirse, Iedema, Feez ve White (1994), Christie ve Martin (1997), Coffin (1997), Eggins ve Slade (1997), White(1998) ve Droga ve Humphrey (2002)'in çalışmalarını söyleyebiliriz. Yazılı metinlerde değerlendirme dilini inceleyen araştırmalardan bazıları da Hoey (1983), Hunston ve Thompson (2000) ve Martin ve White (2005)'ın çalışmalarıdır. Farklı disiplinlerdeki (Akademik yazın, hukuk, politika, gazetecilik) değerlendirme kuramına yönelik çalışmalara örnek olarak da Cabrejas-Penuelas ve Diez-Prados (2013), Hood(2004), Martin (2000, 2003), Miller (2004) ve White (2002, 2003)'ın çalışmalarını gösterebiliriz.

**Amaç**

Bu çalışmanın amacı Türkiye'ye eğitim görmek için gelmiş ve eğitim aldıkları kurumlarda derslerini Türkçe takip etmek zorunda olan yabancı öğrencilere farklı kurumlar tarafından sunulan Türkçe hazırlık eğitimi ile ilgili, Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili Uygulama ve Araştırma Merkezi özelinde bir değerlendirme ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla çalışmamızı iki araştırma sorusu yönlendirmiştir;

1. Tutum ulamının üç alt ulamı olan duygulanım, yargılama ve ölçme ve değerlendirme alt ulamları ve bunlarla ilintili olumlu ve olumsuz değerlendirme öbeklerinin kullanım sıklıkları nelerdir?

2. Değerlendirmelerde kullanılan bu alt ulamlar ve öbeklerin işlevleri nelerdir?

**Denekler**

Çalışmamıza 19-26 yaş aralığında, Süleyman Demirel Üniversitesi'nin değişik fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören 28 yabancı uyruklu öğrenci katılmıştır. Deneklerden 3'ü Yüksek Lisans, 1'i Doktora ve 24'ü de Lisans öğrencisidir. Denekler 2013-2014 eğitim- öğretim yılında, bir yıllık Süleyman Demirel Üniversitesi, Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde Türkçe hazırlık eğitimlerinin ardından, fakültelerine kayıt yaptırmışlar ve sözlü görüşmeler bu eğitim-öğretim yılının Güz dönemi sonunda yapılmıştır. 11 denek İlahiyat Fakültesi, 4 denek Mühendislik, 7 denek Fen-Edebiyat, 3 denek İktisadi-İdari Bilimler, 1 denek Eğitim, 1 denek Tıp ve 1 denek de Ziraat Fakültesi'nde öğrenim görmektedir. Deneklerin geldikleri ülkeler Kazakistan, Litvanya, Çad, Kenya, Gürcistan, Filistin, Kırgızistan, Suriye, Tacikistan, Sırbistan, Somali, Çin, Liberya, Togo, Singapur, Karadağ, Kosova, Kamboçya, Nijerya ve Arnavutluk'tur.

**Yöntem**

Çalışmaya katılan deneklere Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi kayıtlarından, iletişim bilgileri alınarak ulaşılmış ve sözlü görüşmeyi kabul edenlerle yarı yapılandırılmış sözlü görüşmeler yapılmıştır. Deneklere önce kişisel bilgilerine yönelik sorular sorulmuş, daha sonra görüşmelerin ikinci aşamasında, Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde aldıkları Türkçe eğitimine, kullanılan materyallere ve dersi veren öğretim görevlilerine yönelik değerlendirmeler yapmaları istenmiştir. Denekler, Türkler ve Türkiye hakkındaki değerlendirmeleri, görüşmeler sırasında kendileri ilave etmişlerdir. Bu görüşmeler yazılı hale getirilerek veri çözümlemesi yapılmıştır. Veri çözümlemesi Cabrejas- Penuelos ve Diez-Prados (2014)'ün belirttiği tutum/duruş sınıflandırması temel alınarak yapılmıştır. Tutum ulamı ve alt ulamlarına ait değerlendirmelerde kullanılan sözcük ve sözcük öbekleri nitel ve nicel olarak incelenmiştir. Yapılan bu içerik çözümlemesi yoluyla, alt ulamlar ve bu ulamlara bağlı olumlu/olumsuz öbekler etiketlenerek incelenmiştir. Etiketleme işleminin güvenilirliğini sağlamak için bölümümüzde görevli bir başka öğretim üyesinin de belirtilen alt ulamlar ve alt öbekleri temel alarak verileri çözümlemesi istenmiştir. Daha sonra bu sınıflandırma araştırmacının sınıflandırması ile karşılaştırılarak etiketlemenin örtüşüklüğü doğrulanmıştır.

**Sonuçlar**

Verilerin yukarıda belirtilen alt ulamlar ve bu alt ulamlara bağlı öbeklere göre çözümlemesinde altı ana başlık halinde değerlendirmeler yapıldığı görülmüştür.

Bu başlıklar sırasıyla;

1. Türkçe Eğitim Sistemi
2. Türk Eğitim Sistemi
3. Türkçe
4. Türkçe Öğreten Eğitmenler
5. Türkler
6. Türkiye

konularını içermektedir. Bütün alt ulamlar ve bunlara bağlı olumlu ve olumsuz öbekler için etiketlenen değerlendirme sayısı toplam 184'tür. Tüm değerlendirmelerin dağılımını aşağıdaki tabloda (Tablo 3) görmek mümkündür.

**Tablo 3**. *Değerlendirmelerin Dağılımı Tablosu*

| Dugulanım | |
|---|---|
| a. Mutluluk / Mutsuzluk | • Acı<br>• Neşe (1)<br>• Nefret<br>• Duygusal Yakınlık (23) |
| b. Hoşnutluk / Hoşnutsuzluk | • Bıkkınlık<br>• İlgi (1)<br>• Memnuniyet (11)<br>• Memnuniyetsizlik |
| c. Güven / Güvensizlik | • Huzurlu (1)<br>• Huzursuz (1)<br>• Güven<br>• Güvensizlik (1) |
| d. İstek / İsteksizlik | • İstek (1)<br>• İsteksizlik (1) |
| Yargılama | |
| Toplumsal Saygınlık | • Normallik (10 olumlu, 9 olumsuz)<br>• Yetenek (8 olumlu, 10 olumsuz)<br>• Azim/Dayanıklılık (7 olumlu, 2 olumsuz) |

| | |
|---|---|
| Toplumsal Kabul / Onay | • Dürüstlük<br>• Doğruluk<br>• Edep (8 olumlu, 4 olumsuz) |
| Ölçme Değerlendirme | |
| a. Tepki | • Etki (14 olumlu, 18 olumsuz)<br>• İçerik (10 olumlu, 6 olumsuz) |
| b. Nitelik | • Denge (4 olumlu, 3 olumsuz)<br>• Zorluk/Güçlük (4 olumlu, 11 olumsuz) |
| c. Biçilmiş Değer | • (14 olumlu, 1 olumsuz) |

Tablo 3 incelendiğinde, en fazla sayıda değerlendirmenin Ölçme ve Değerlendirme alt ulamında, tepki (reaction) öbeğinde yapıldığını görmekteyiz. En fazla sayıda olumsuz değerlendirme de yine bu öbektedir. Olumlu ve olumsuz değerlendirmeler, Türkçe Eğitimi ve Türk Eğitim Sistemi hakkındadır.

Yargılama alt ulamında yapılan değerlendirmeler, Türkler, Türkiye ve Türkçe öğreten öğretim görevlileri hakkındadır. En çok sayıda olumlu ve olumsuz değerlendirme toplumsal saygınlık öbeğinin normallik ve yetenek alt öbeklerinde görülmektedir.

En az sayıda değerlendirme yapılan alt ulam ise duygulanım alt ulamıdır. Bu alt ulamda en kalabalık öbek ise duygusal yakınlık (olumlu) öbeğidir. En az sayıda (2) olumsuz değerlendirme de yine bu alt ulamda yapılmıştır. Bu alt ulamdaki değerlendirmeler daha çok Türkçe ve Türkler hakkındadır.

Çalışmanın verisinden ortaya çıkan duygulanım, yargılama, ölçme ve değerlendirme alt ulamlarına etiketlenen bazı değerlendirme örnekleri aşağıdadır:

Duygulanım (örnekler)

(1) Türkçe güzel bir dil, seviyorum (duygusal yakınlık).

(2) Türk milleti çok misafirperver (memnuniyet).

(3) Çok kültürsüz geliyor bu insanlar bana (memnuniyetsizlik).

Yargılama (örnekler)

(1) Yabancı olduğumuz için sokakta yürürken bazen bakıyorlar ama ben artık alıştım (toplumsal saygınlık – normallik).

(2) Hocalar bilgilerini bize oldukça iyi bir şekilde aktarıyorlar (toplumsal saygınlık- yetenek).

(3) Buradaki insanlar görevlerini zorunlu yapıyorlar sanki hallerinden bıkmışlık var. Bizim oralardaki yaşam şartlarını bilselerdi, o zaman ellerindekinin değerini bilirlerdi (toplumsal saygınlık- azim/dayanıklılık).

(4) Çevremde bulunan insanlar beni anlamak için çok çaba harcadılar (toplumsal denetim- edep/davranış uygunluğu).

Ölçme ve Değerlendirme (örnekler)

(1) Türkçe eğitimini başarılı buluyorum (tepki-etki).

(2) Buradaki eğitim çok güzel ve doğru yolda (tepki-içerik).

(3) SDÜ'deki Türkçe kursları ölçülü (nitelik-denge).

(4) Bizim gibi öğrenciler için eğitim çok ağır ve süre çok kısa (nitelik-zorluk).

(5) Keşke sizler yabancı dili daha iyi bilseydiniz, o zaman daha iyi anlaşır ve daha rahat gelmek isterdik (biçilmiş değer).

**İşlevlerine Göre Sonuçlar**

Bu bölümde, yukarıda bahsedilen altı ana çözümleme başlığı temel alınarak yapılan değerlendirmeler işlevleri boyutuyla ele alınıp incelenecektir.

**Türkçe Eğitimi**

Bu başlık altında yapılan değerlendirmelerin önemli bir bölümünü Türkçe hazırlık eğitiminin geneliyle ilgili görüş bildirme işlevi gören değerlendirmeler oluşturmaktadır. Değerlendirme için kullanılan dilsel yapılar, Süleyman Demirel Üniversitesi'nde verilen Türkçe hazırlık eğitiminin niteliklerinin olumlu/olumsuz niteleme sıfatlarıyla aktarıldığı değerlendirmelerden oluşmaktadır. Değerlendirmelerden bazıları şunlardır;

(1) Türkçe öğretimi ve sistemi gerçekten çok kötü, zor ve karışık.

(2) Abartılı derecede iyi değil.

(3) Aldığımız eğitim yeterli ve başarılı.

Örneklerde görüldüğü gibi Türkçe eğitiminin genel niteliğini olumsuz uç nokta sıfatlarla değerlendirme eğilimi vardır ( kötü/iyi değil). Türkçe eğitiminin, eğitimi alan kişiler açısından işlevselliğinin ve niteliğinin

değerlendirilmesi ise göreceli ve öznel olumlu ve olumsuz sıfatlarla yapılmıştır (zor, karışık, yeterli, başarılı).

Yapılan değerlendirmelerin bir başka işlevi ise, Türkçe eğitimi sistemini oluşturan öğelerle ilgili bilgi ve görüş bildirmeleridir. Aşağıda bu işlevden örnekler görmekteyiz;

(1) Hocalar çok iyi ama kitap ve materyaller yeterli değil.

(2) Masalar ve sıralar sınıf ortamında dil öğrenmek için uygun şekilde değil.

(3) Dersler çok verimli.

Denekler Türkçe eğitim sistemini oluşturan parçalar olarak ders veren hocalar, derslerde kullanılan kitap ve materyaller, dersliklerin fiziksel yapısı ve derslerin içeriğini belirlemişler ve bunlarla ilgili değerlendirmeler yapmışlardır. Değerlendirmeler hem olumlu (iyi, verimli) hem de olumsuz (yeterli değil, uygun değil) ifadelerle yapılmıştır. Olumlu değerlendirmelerde sıfatlar, olumsuzlarda ise olumlu sıfat ve olumsuzluk edatı 'değil' kullanılmıştır.

Yapılan değerlendirmelerin bir işlevi de Türkçe'nin yapısal özellikleriyle ilgili görüş bildirmek olmuştur. Aşağıdaki örneklerde, Türkçe'nin dilbilgisi ve ses bilgisi hakkında değerlendirmeler yer almaktadır.

(1) Türkçe'nin dil ailemizden çok farklı olması, dil bilgisi konularının ayrıntılı anlatılmaması dil bilgisi öğrenmemizi zorlaştırdı.

(2) Göstermek, gürültü- bu tür kelimeleri söylerken zorlanıyorum; ö, ü, ç, c, g, p harfleri Arapça 'da yok.

Denekler, sebep sonuç ilişkisi içinde (Türkçe dil ailemizden farklı olduğu için dil bilgisini zor öğrendik- örnek 1) ve eylem tümceleriyle değerlendirmelerini yapmışlardır.

**Türk Eğitim Sistemi**

Bu başlık altında yapılan değerlendirmeler işlevsel olarak Türk Eğitim Sistemi'nin genel karakteriyle ilgili görüş bildirme tarzında olmuştur. Denekler Türk Eğitim Sistemini överken veya eleştirirken kendi ülkelerinin eğitim sistemleriyle Türk Eğitim Sistemini karşılaştırma eğilimi göstermişlerdir.

Aşağıdaki örneklerde bu karşılaştırmayı ve sistemi nitelemek için kullanılan olumlu ve olumsuz sıfatları görmek mümkündür. Değerlendirmeler daha çok ölçme ve değerlendirme ve yargılama alt ulamlarıyla ilintilidir.

(1) Eğitimin burada daha iyi olduğunu söyleyebilirim.

(2) İyi ama Avrupa'dan farklı. Temel olarak yetersiz.

(3) Eğitim sisteminiz çok güzel, doğru yolda ve kaliteli.

Örnek 1 ve 2'deki tümcelerde karşılaştırma yapısı olumlu ve olumsuz değerlendirmeler için farklıdır. Tümce 1'deki olumlu karşılaştırma iyi sıfatı ve 'daha' karşılaştırma yapısı ile yapılırken, tümce 2'deki olumsuz karşılaştırma ise aynı sıfat ve zıtlık bildiren bağlaç ile yapılmıştır. Tümce 1'de değerlendirmeyi yapan denek Kosovalıdır ve değerlendirmesini bir dış referansı ölçüt almadan yapmıştır ancak tümce 2'de değerlendirmeyi yapan denek ise Litvanyalıdır ve karşılaştırmasını Avrupa eğitim sistemini referans almış, Türk Eğitim Sistemini iyi sıfatıyla olumlu olarak nitelerken, hem ama bağlacı hem de farklı sıfatı kullanarak olumsuz değerlendirmesini kuvvetlendirmek istemiştir. Son örnekte kullanılan güzel ve kaliteli sıfatları birbirlerini desteklemekte ve ölçme değerlendirme alt ulamında nitelik öbeğinde yapılan bu olumlu değerlendirmenin derecesini yükseltmektedir.

Bu başlıkta yapılan değerlendirmelerin bir diğer işlevi de Türk Eğitim Sisteminin uygulamaları ile ilgili görüş bildirmek olmuştur. Değerlendirmelerde yine karşılaştırma yapısını görmek mümkündür. Karşılaştırmalar Biz/Siz ve Siz/Onlar niteliğinde yapılar ile gerçekleştirilmiştir.

(1) Avrupa'da öğrenci sürekli araştırmaya, ödev ve projeler hazırlamaya teşvik ediliyor, okul öğrencileri hayata hazırlıyor. Burada ise yoğun bir eğitim anlayışı yok. Araştırma yapmak öğrenciler için bir işkence ve öğretmenlerde teşvik etmekte yetersiz kalıyor.

(2) Daha çok sınav odaklı, teorik yönden güçlü, pratik yönden zayıf.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere, değerlendirmeler eğitimin uygulama aşamasıyla ilgilidir; öğrencilerin hayata hazırlanması, öğrenim görürken yaptıkları ödev ve projeler, araştırmaya teşvik bu eğitim uygulamalarını örneklendirmek amacıyla değerlendirmeye katılmıştır. Kullanılan dilsel yapı da eylem tümcecikleri olmuştur (araştırmaya, ödev ve projeler hazırlamaya teşvik etmek, okulun öğrencileri hayata hazırlaması-Onlar). Tümce 1'de değerlendirmenin ikinci kısmı Türk Eğitim Sisteminin eleştirildiği ve tümcenin birinci kısmında belirtilen Avrupa'daki eğitim sistemi ile karşılaştırıldığı kısımdır. Burada ise karşılaştırma yapısı ile başlayan ikinci kısımda karşılaştırılan öğe "araştırma yapmak ve araştırmaya teşvik etmek" öğesidir. Değerlendirme yine eylem tümcecikleriyle gerçekleşmiştir. İşkence sözcesi iki eğitim sistemi arasındaki farkı vurgulamak için kullanılmış olabilir

(öğrenciler araştırmayı işkence görüyor, öğretmenler araştırmaya teşvik edemiyor-Siz).

**Türkçe**

Bu başlıktaki değerlendirmeler iki ana işlev etrafında toplanmıştır. Bu işlevlerden ilki Türkçe'nin nasıl bir dil olduğunu anlatan niteleme işlevidir. Bu işleve yönelik yapılan değerlendirmeler tutum ulamının duygulanım alt ulamında öbeklenmişlerdir. Değerlendirmelerde kullanılan dilsel yapı olumlu iki sıfatın veya bir olumlu bir olumsuz sıfatın beraber kullanıldığı sıfat tamlamalarıdır. Bu yapıyı aşağıdaki örneklerde görmek mümkündür;

(1) Sevgi dili,

(2) Güzel ama zor bir dil,

(3) Kolay ve zengin bir dil,

(4) Çok yumuşak ve çok kibar bir dil.

Tamlamalarda kullanılan sıfatların daha çok olumlu anlam içerdikleri (güzel, kolay, yumuşak, kibar) ve Türkçe ile ilgili duygulanım değerlendirmelerinin olumlu olduğu yani deneklerin Türkçe öğrenme deneyimlerinden olumlu yönde etkilendiklerini söyleyebiliriz.

Türkçe ile ilgili değerlendirmelerin bir diğer işlevi de Türkçenin kullanımı ile ilgili yapılan değerlendirmelere temel oluşturmasıdır. Denekler, Türkçeyi günlük hayatlarında kullanırken geçirdikleri deneyimleri eylem tümceleri/tümcecikleri, sıfat/isim tamlamaları kullanarak aktarmışlardır. Aşağıdaki örneklerden de görüleceği gibi değerlendirmeler daha çok Türkçeyi konuşma deneyimleri ile ilgilidir ve ölçme ve değerlendirme ve yargılama alt ulamlarına ait çözümlemeler içermektedir.

(1) Konuşması zevkli,

(2) Kendini anlatmak kolay,

(3) Yararlı bir dil,

(4) Şakalarınızı anlamıyorum.

(5) Deyimler bana mantıksız geldi.

(6) Mecaz anlam taşıyan kelimeleri anlamak çok zor.

(7) İstanbul Türkçesi güzel ama buradaki Türkçe biraz farklı, şiveli konuşuyorlar.

Örneklerdeki kültürel öğe vurgusu da (şakalar, deyimler, mecaz kelimeler) dikkat çekicidir. Bununla bağlantılı olarak deneyimler olumsuz eylem yapılarıyla (anlamamak, mantıksız gelmek, zor anlamak, şiveli konuşmak) aktarılmıştır. Sıfat veya isim tamlamaları kullanıldığı durumlarda ise Türkçe konuşma deneyiminin olumlu olduğu anlaşılmaktadır (konuşması zevkli, kendini anlatmak kolay, yararlı bir dil). Olumsuz değerlendirmelerin daha detaylı Türkçe yapılarla ilintili olduğu da bir diğer dikkat çeken noktadır.

**Türkçe Öğreten Eğitmenler**

Bu başlıktaki değerlendirmelerin işlevi, Türkçe eğitimi veren eğitmenlerin yetenek ve özellikleriyle ilgili görüş bildirmek olmuştur. Değerlendirmeler, yargılama alt ulamına ait, toplumsal saygınlık ve toplumsal onay öbeklerinden çözümlemeleri kapsamaktadır. Çözümlemelerde görülen dilsel yapılar yalın halde sıfatlar ve eylem tümceleri ağırlıklıdır. Karşılaştırmalı sıfat yapılarını da deneklerin değerlendirmelerinde görmek mümkündür.

(1) Hocalarımız gayet yardımsever ve anlayışlılar.

(2) Öğretmenler cana yakın ve öğretmeye hevesli.

(3) Hocaların kullandığı yöntemlerin öğrenmeye uygun olduğunu ve bana oldukça yarar sağladığını düşünüyorum.

(4) Hocalar bize saygıyla yaklaştılar.

(5) Bizlere onların kardeşiymişiz gibi davranıyorlar.

(6) Öğretmenler öğrencilerle daha ilgili, Kosova'da öğretmenler sadece derse girer, anlatır ve ders bitince gider... Burada daha farklı bir öğretmen öğrenci ilişkisi var.

Örneklerde görüldüğü gibi Türkçe eğitmenleri çoğunlukla olumlu değerlendirmeler almış ve bunun için de olumlu sıfatlar kullanılmıştır (yardımsever, anlayışlı, cana yakın, hevesli). Karşılaştırma için kullanılan sıfatlar da olumlu niteliktedir (daha ilgili, daha farklı). Farklı sıfatı anlamsal olarak olumsuzluk ifade ediyor görünse de yapılan değerlendirme bağlamında eğitmenler hakkında yapılan olumlu bir değerlendirmedir. Tümce 4 ve 5'te eylem tümceleriyle yapılan değerlendirmelerin toplumsal onay öbeğinin edep alt öbeğinin altında çözümlendiğini görmekteyiz. Yapılan değerlendirmelerden Türkçe eğitmenlerinin üst düzeyde kabul gördükleri, bunun sadece onların eğitmen olarak yeterliliklerinden değil aynı zamanda sergiledikleri insani yaklaşımdan olduğu sonucuna varabiliriz.

**Türkler**

Deneklerin Türkler ile ilgili yaptığı değerlendirmelerin temel işlevi Türk insanını tanımlamak ve niteliklerinden söz etmek olmuştur. Bu başlıktaki değerlendirmelerin yargılama ve ölçme değerlendirme alt ulamlarında olduğunu gözlemliyoruz. Tanımlama işlevi çoğu değerlendirmede pekiştirici olumlu ve olumsuz sıfatlar aracılığıyla gerçekleşmiştir.

(1) Türk insanı gerçekten çok cömert.

(2) Türk toplumu çok iyi ve misafirperver.

(3) Çok sevimli insanlarla tanıştım ve çok iyi davranıldım.

(4) İnsanlar birbirine çok yakın, tanımadıkları insanlara bile selam verebiliyorlar.

(5) Türk öğrencilerinin büyük çoğunluğu çevrelerine, kültürlerine, tarihlerine ve en önemlisi eğitime karşı çok duyarsız, ilgisiz.

(6) Türkiye'de çalışmak isterim ama bir Türk'le asla evlenmek istemem çünkü çok güvensiz geliyorlar bana.

Örneklerde görüldüğü üzere Türk insanını tanımlarken pekiştirme görevini çok sözcesi üstlenmiştir. Hem övgünün, hem de eleştirinin dozu bu sözce ile ayarlanmıştır.

Pekiştirme sıfatlarının kullanılmadığı ancak yine sıfatların görev yaptığı tanımlar da vardır.

(1) Türk toplumu disiplinli ve bence örnek bir toplum.

Yapılan değerlendirmelerin bir başka işlevi de Türk insanı ile yaşantı konusunda bir bakış açısı paylaşmak olmuştur. Denekler, Türkiye'de bulundukları süre içerisinde deneyimlediklerinin sonucu olarak Türk insanının davranışlarıyla ilgili değerlendirmelerini paylaşmışlardır.

(1) Sürekli nereden geldiğimi soruyorlardı ve ilk soru "Müslüman mısın?" oluyordu, bu duruma canım sıkılıyordu.

(2) Esnaf bazen yabancı olduğumu anlayınca malı pahalı satmaya çalışıyordu.

(3) Beni sevmezler sanmıştım ama insanlar beni sevdi, bana şakalar yapıyorlar.

(4) Orada ne yiyorsunuz, şu var mı, bu var mı diye sorular soruyorlardı.

(5) Yabancı olduğumuz için sokakta yürürken bize bakıyorlar ama ben artık alıştım.

(6) Kılık kıyafetim onlara çok garip geliyordu, bunu bakışlarından anlayabiliyordum.

(7) Buradaki insanlar görevlerini zorunlu yapıyorlar sanki hallerinde bıkmışlık var. Keşke bizim oraları (Filistin), yaşam şartlarını bilselerdi, o zaman ellerindekinin değerini bilirlerdi.

(8) Manyak kelimesini çok rahat kullanıyorsunuz ama bizim oralarda çok ayıp.

(9) Bize ata yurdumuzdan gelmişsiniz diye ilgi alakaları çok oluyor.

(10) Çinli misin diye soran çok oldu.

Genel olarak bakıldığında yapılan değerlendirmelerin yargılama alt ulamına ait olduklarını ve kültürel farklılıkların öne çıkarıldığı (sokakta yürürken bakılmak, kıyafetlerden dolayı dikkat çekmek, Müslümanlık sorgulaması, tabu kelimelerin rahatça kullanılması) değerlendirmeler olduğunu gözlemlemekteyiz. Bu örnekler dil öğrenmenin sosyal boyutunu da vurguladığı için ayrıca önem taşımaktadır. Kullanılan dilsel yapı, deneklerin sınıf dışında, sokakta Türk insanı ile iletişimlerini detaylandıran eylem tümceleri olmuştur. Bu tümcelerin bazıları eleştiri içerikli (sürekli Müslüman mısın diye sorulması, bir malı pahalıya satmaya çalışmak, kılık kıyafetlerine bakılması, manyak kelimesinin sıkça kullanılması), bazıları da memnuniyet bildiren (insanların benimseyip şakalarına dâhil etmeleri, ata yurdundan gelenlerin kabul görmesi) değerlendirmelerdir. Yargılama alt ulamının bir uzantısı olarak değerlendirmeler insan davranışlarıyla ilgilidir.

**Türkiye**

Bu başlık altındaki değerlendirmelerin ilk işlevi Türkiye'nin yabancılar açısından nasıl bir ülke olduğunu, nasıl tanımlandığını anlatmasıdır. Bu tanımlar Türkiye'nin politik, sosyal ve dini yapısını niteleyen sıfatlar aracılığıyla yapılmıştır.

(1) Bir İslam ülkesi, müslümanlar çoğunlukta,

(2) Sakin bir ülke, iç barış ve huzurlu bir ortam var.

(3) Ortam rahat, çevre hoş, olanaklar çok.

Müslüman ülkelerden gelen deneklerin Türkiye'nin Müslüman kimliğini vurgulamaları, bu ülkede eğitim almayı tercih etmelerini daha anlamlı hale getirmektedir. Yapılan tanımlarda deneklerin kendilerini bu ülkede ne derece rahat hissettiklerini vurgulayan, olumlu izlenimleri aktarma görevi gören sıfatların (sakin, huzurlu, rahat, hoş) kullanımı ön plandadır. Ortam, çevre ve olanaklar sözceleri de kullanılan sıfatların tanımlama işlevini pekiştirmektedir.

Türkiye'deki yaşantı ile ilgili paylaşımlar da bu başlığın bir diğer işlevini oluşturmuştur. Bu paylaşımlar daha çok deneklerin geldikleri ülkelerin yaşam tarzı ile Türkiye'deki yaşam tarzını karşılaştırma içerikli ya da farkı vurgulayıcı tarzda değerlendirmelerden oluşmaktadır. Ölçme değerlendirme alt ulamında yapılan değerlendirmelerde eylem tümceleri ağırlıklı olarak yer almaktadır.

(1) Dikkatimi çeken konu kızların çalışmasıydı. Bizim ülkemizde kızlar sadece memur olduklarında çalışır.

(2) Çok baharatlı şeyler yiyorsunuz.

(3) Ulaşım zor, yemekleri yemekte zorlanıyorum, hep dışarıdan tost, hamburger türü şeyler sipariş ediyorum.

(4) Gelenekleriniz, Suriye'deki geleneklerimize çok benziyor.

(5) Ekonomik açıdan bizim ülkemize göre daha gelişmiş bir ülke, kültürel olarak da güzel.

(6) Ülkemizden daha iyi, iş bakımından ve sosyal bakımdan.

(7) Hem merak ettim hem de kendime göre güvenli bulduğum için buraya geldim.

(8) Demokrasi Türkiye'de diğer Müslüman ülkelere göre daha ileri.

Yapılan değerlendirmelerin birebir günlük yaşantı ile ilgili olduğunu, olumlu ve olumsuz değerlendirmelerin eşit oranda dile getirildiğini gözlemlemekteyiz. Yemek, ulaşım, çalışma hayatını ele alan bireysel görüşlerin yanısıra Türkiye ekonomisi, demokrasisi ve kültürel yaşantının aktarıldığı genel değerlendirmeler de verilerde yer almıştır. 'Daha' edatı ve takip eden niteleme sıfatı, karşılaştırmalı yapıların öne çıkan unsuru olmuştur (daha gelişmiş- ülkelerin ekonomisi karşılaştırılırken; daha ileri- ülkelerin demokratik statüleri karşılaştırılırken vb.) ve Türkiye karşılaştırmanın olumlu ucunda yer almıştır.

**Sonuç ve Öneriler**

Yapılan veri analizi sonucunda tutum ulamına ait duygulanım, yargılama ve ölçme değerlendirme alt ulamlarında yapılan değerlendirmelerden yola çıkarak Türkiye'de üniversite eğitimlerini tamamlamak için Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin, aldıkları Türkçe eğitimi ve Türkiye'de Türklerle birlikte yaşantı hakkındaki görüşlerinin duygusal içerikli olmadığı sonucuna varabiliriz. Çözümlemeler, daha çok eğitim sisteminin işleyişi, uygulamalar, karşılaşılan davranışlara/uygulamalara tepkiler veya yorumlar tarzında olduğu için yargılama ve ölçme değerlendirme alt ulamında sayısal olarak daha çok değerlendirme yapılmıştır.

Denekler, değerlendirmelerinde karşılaştırma yapısını kullanarak, eleştirinin veya övgünün dozunu ayarlamış izlenimi vermektedir. Karşılaştırma içeren değerlendirmelerde, Biz-Siz karşılaştırmasına daha sık rastlansa da, veri analizinde Siz-Onlar karşılaştırma yapısına da rastlanmıştır. İçerik olarak iki eğitim sistemi ve uygulamaları veya iki kültürel öğe ve sosyal/toplumsal izdüşümleri karşılaştırılmış; bilinen 'bizim iyi taraflarımız/yaptıklarımız, sizin kötü taraflarınız/yaptıklarınız' eşleştirmesinden farklı olarak denekler, bu doğrultuda karşılaştırmanın yanı sıra, kendi sistemlerini ve kültürel öğelerini eleştirmiş, Türk eğitim sistemi/Türkçe eğitim sistemini/Türk kültürel öğelerini övmüşlerdir (Eğitimin burada daha iyi olduğunu söyleyebilirim/ Manyak kelimesini çok rahat kullanıyorsunuz ama bizim oralarda çok ayıp). Siz - Onlar karşılaştırmasında ise 'onlar' Avrupalılardır ve karşılaştırılan öğe Türk ve Avrupa eğitim sistemleridir (Avrupa'da öğrenci sürekli araştırmaya, ödev ve projeler hazırlamaya teşvik ediliyor, okul öğrencileri hayata hazırlıyor. Burada ise yoğun bir eğitim anlayışı yok). 'Siz' öğesi ise hem Türkçe eğitimini/Türk eğitim sistemini, hem de özellikle İlahiyat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler için Arapça Hazırlık Eğitimini kapsamaktadır. Avrupa referans gösterilerek eleştirinin öznel boyutu ortadan kaldırılmak istenmiş, belli bir ölçütle karşılaştırılarak (Avrupa'daki eğitim sistemi) daha nesnel ve bilimsel temellere oturması istenmiştir.

Genellikle sıfat yapıları tanımlama işlevi görmüştür. Tanımlamalarda belli sıfatlar (iyi, güzel, yeterli, zor, misafirperver, sıcakkanlı, karmaşık vb.) ve/ veya karşılaştırma veya zıtlık yapılarıyla beraber (güzel ama zor, daha anlayışlı vb.) kullanılmıştır. Olumlu sıfatlar olumsuz sıfatlardan daha fazladır. Bu da bizi, deneklerin aldıkları Türkçe eğitiminden ve Türkiye'deki deneyimlerinden genel olarak memnun oldukları sonucuna götürebilir. Türk insanı değerlendirilirken denekler başlarından geçen olaylar ve deneyimlerden yola çıkarak eylem tümceleriyle değerlendirmelerini aktarmışlardır. Sadece bir edilgen tümceye (Çok sevimli insanlarla tanıştım ve çok iyi davranıldım)

karşılık diğer tümceler etken yapıdadır. Bu etken tümcelerde kullanılan fiillerin çoğu geçişli ve anlamsal olarak aktivite içeren özelliktedir (malı pahalı satmak, soru sormak, sokakta yürürken bakmak, şakalar yapmak, kardeşmiş gibi davranmak vb.). Fiiller, deneklerin yapılan davranışlardan/eylemlerden bizzat etkilendiklerini de ortaya koymaktadır.

Denekler kendi dilleri ve Türkçe dışında üçüncü bir yabancı dilin iletişim eksiklikleri için aracı olma işlevini vurgulamışlardır. Bu üçüncü dil de İngilizce ve Arapçadır (Türkçeyi öğreten eğitimcileriniz Arapça ya da en azından İngilizce bilseler ve karşılaştırarak öğretseler daha iyi öğrenebilirdim).

Denekler yaptıkları değerlendirmelerde, dil aracılığıyla gerçekleştirdikleri sosyalleşme süreçleri hakkında da ipuçları vermektedir. Sınıf dışındaki yaşantılarında ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıkları Türkçe, hem derslerde öğrendiklerini kullanma, hem de topluma uyum açısından doğru dil kalıplarını ve iletişim stratejilerini seçip seçememe konusunda zemin hazırlamıştır. Verilerin incelenmesi sonucunda öğrenim gören yabancı öğrencilerin, Isparta bağlamında, genel olarak toplumsal kabul gördüğü sonucuna varabiliriz (Çevremde bulunan insanlar, beni anlamak için çok çaba harcadılar./ Beni sevmezler sanmıştım ama insanlar beni sevdi, bana şakalar yapıyorlar./ Tanıdığım insanlarla kısa sürede arkadaş olduk). Gördükleri toplumsal kabul sonucu deneklerin dil becerilerinde de ilerleme kaydettikleri eğitmenleri tarafından veri analizine dâhil edilmeyen görüşmelerde belirtilmiştir. Bu çalışmanın, yabancılara Türkçe eğitimi veren kurumlar, bu kurumlarda kullanılan materyaller ve ders veren eğitmenler hakkında, öğrencinin bakış açısını yansıtması bağlamında yararlı sonuçlar içerdiği görüşündeyiz.

**Kaynakça**

Cabrejas-Penuelas, A.B. & Diez-Prados, M. (2014). Positive self-evaluation versus negative other evaluation in the political genre of pre-election debates. *Discourse and Society*, 25(2), 159-185.

Christie, F. & Martin, J.R. (eds.) (1997). *Genresand Institutions: social processes in the workplaceand sch*ool. London: Cassell.

Coffin, C. (1997). *Constructingand giving value to the past: an ınvestigation into second school history*. In genre and ınstitutions: Social Processes in the Workplaceand School, Christie,F& Martin, J.R. (eds.)London: Cassell.

Droga,L. & Humphrey, S. (2002). *Getting started with functional grammar*. Australia: TargetText.

Eggins, S. & Slade, D. (1997). *Analysing casual conversation*. London: Cassell.

Grimes, J. (1975). *The thread of discourse*. The Hague: Mouton de Gruyter.

Halliday, M. A. K. (1994). *An ıntroduction to functional grammar*. London: Edward Arnold.

Hoey, M.(1983). *On the surface of discourse*. London: Allen & Unwin.

Hood, S. (2004). *Appraising research: taking a stance in academic writing*. Doctoral dissertation, University of Sydney, NSW, Australia.

Hunston, S. & Thompson, G. (Haz.) (2000). *Evaluation in text: authorial stanceand the construction of discourse*. Oxford: Oxford University Press.

Iedema, R., Feez, S. & White, P.R.R. (1994). *Media literacy, sydney disadvantaged schools program*, NWS Department of School Education.

Labov, W. (1972). *Language in the ınner city: studies in the black english vernacular.* Philadelphia, PA: University of Pennsylvania Press.

Martin, J.R. (1997). *Analysing genre: functional parameters in genresand ınstitutions: social processes in theworkplaceand school*, Christie, F. & Martin, J.R. (eds.), London: Cassell: 3:39.

Martin, J.R. (2000). *Beyond exchange: appraisal systems in english. evaluation in text: authorial stanceand the construction of discourse*. Oxford: Oxford University Press, pp. 142-175.

Martin, J.R. (2003). *Beyond exchange. appraisal systems in english. ın hunston, s ve thompson, g. (eds.) evaluation in text: authorial stanceand the construction of discourse*. Oxford: Oxford University Press, pp.34-55.

Martin, J.R. & Rose, D.(2003). *Working with discourse: meaning beyond the clause*. London and New York: Continuum.

Martin, J.R. & White, P.R.R. (2005). *The Language of evaluation: appraisal in english*. New York: Palgrave/Macmillan.

Miller, D.R. (2004). *Truth, justice and the americanway: the appraisal system of judgement in the u.s. house debate on the impeachment of the president*, 1998. InBayley, P (ed.) Cross cultural Perspectives on Parliamentary Discourse. Amsterdam ve Philadelphia, PA: John Benjamins, pp. 34-55.

Oktar, L. (2011). *Eleştirel söylem çözümlemesi çerçevesinde değerlendirme kuramı.* Doğan Aksan Çalıştayı'nda sunulan bildiri, 3 Ekim 2011, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Sinclair, J. & Coulthard, M. (1975). *Towards an analysis of discourse*. Cambridge: Cambridge University Press.

Yalçın, Y ve Uçar, A. (2014). *Muhafazakarlık söyleminde aile: değerlendirme kuramıyla derlem temelli bir inceleme*. S.N. Büyükkantarcıoğlu, I. Özyıldırım, E. Yarar ve E. Yağlı (Haz.), 27. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri. (s.339-350). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

White, P. R. R. (1998). Telling media tales: the news story as rhetoric. *Unpublished Ph. Dthesis,* University of Sydney, Sydney.

White, P. R. R. (2002). *Appraisal: the language of evaluation and stance. ın verschueren j, östman j-o, blommaert j, et.al. (eds) the handbook of pragmatics.* Amsterdam ve Philadelphia, PA: John Benjamins, pp.1-23.

White, P. R. R. (2002). *Appraisal: the language of evaluation and stance. ın verschueren j, östman j-o, blommaert j, et.al. (eds) the handbook of pragmatics* (2003). *Beyond modality and hedging: A dialogic view of the language of inter subjective stance*. Text 23: 259-284.

White, P. R. R. (2002). *Appraisal: the language of evaluation and stance. ın verschueren j, östman j-o, blommaert j, et.al. (eds) the handbook of pragmatics* (2011). Appraisal. In Zienkowski, J., Östman, J.O. and Verscheueren, J. (eds.), *Discursive Pragmatics,* pp.14-37. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.